

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Bydgoszczy

LBY.411.008.11.2022

Hanka Stamm
Dyrektor
Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy
Społecznej w Solcu Kujawskim
ul. Tadeusza Kościuszki 12
86-050 Solec Kujawski

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/22/008/LBY – Prawidłowość i skuteczność działań gmin województwa kujawsko-pomorskiego wobec dłużników alimentacyjnych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Solcu Kujawskim, ul. Tadeusza Kościuszki 12, 86-050 Solec Kujawski ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Hanka Stamm. Dyrektor MGOPS ² od 14 listopada 2007 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prawidłowość i skuteczność działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych 2. Prawidłowość sporządzania sprawozdań
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2020 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych ³ z uwzględnieniem dowodów dotyczących zdarzeń wcześniejszych, o ile miały wpływ na działalność jednostki w kontrolowanym zakresie
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Justyna Wierzbicka, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/166/2022 z 27 października 2022 r. 2. Michał Trempała, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/165/2022 z 27 października 2022 r. 3. Robert Elwertowski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/167/2022 z 17 listopada 2022 r.

(akta kontroli str. 1-5)

---

¹ Dalej: „MGOPS”.

² Dalej: „Dyrektor MGOPS”.

³ Tj. do 13 grudnia 2022 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W okresie objętym kontrolą pracownicy MGOPS podejmowali działania wobec dłużników alimentacyjnych. Prawidłowo wszczynano postępowania administracyjne wobec dłużników uchylających się od zobowiązań alimentacyjnych oraz przeprowadzano wywiady alimentacyjne i odbierano oświadczenia majątkowe od dłużników. W przypadkach tzw. niealimentacji właściwie składano zawiadomienia do organów ścigania. Wykazane w sprawozdaniach rzeczowo-finansowych⁶ dane w zakresie liczby złożonych wniosków i wydanych decyzji dotyczących świadczeń alimentacyjnych były tożsame z danymi ujętymi w systemie dziedzicznym i zgodne ze stanem faktycznym⁷. Terminowo przekazywano sprawozdania FA oraz sprawozdania budżetowe Rb- 27ZZ „z wykonania planu dochodów związanych z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami” za lata 2020 i 2021⁸.

Stwierdzona w toku kontroli nieprawidłowość dotyczyła przekazywania do organu właściwego dłużnika⁹ wniosków o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego, od 32 do 87 dni od wydania decyzji o przyznaniu świadczenia z FA.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Prawidłowość i skuteczność działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych

Opis stanu faktycznego

Przyjmowanie i rejestrowanie wniosków o świadczenia z funduszu alimentacyjnego, prowadzenie postępowań w sprawie przyznawania i wypłacania tych świadczeń, a także prowadzenie postępowań wobec dłużników alimentacyjnych i współdziałanie z komornikami sądowymi w sprawach egzekucji świadczeń alimentacyjnych należało do zadań pracowników Sekcji świadczeń rodzinnych i spraw alimentacyjnych oraz świadczeń wychowawczych¹⁰, nad którą bezpośredni nadzór sprawowała Dyrektor MGOPS.

W latach 2020-2021 r. w RAW zatrudnionych było sześć osób, a w 2022 r. – cztery. Sprawami z zakresu funduszu alimentacyjnego zajmowała się w całym tym okresie jedna osoba – Inspektor ds. alimentacyjnych¹¹.

Kierownik RAW oraz Inspektor ds. alimentacyjnych posiadali upoważnienia do:

- prowadzenia postępowań w sprawach dłużników alimentacyjnych;
- prowadzenia postępowań w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego;
- prowadzenia wywiadów alimentacyjnych oraz odbioru oświadczeń majątkowych od dłużników alimentacyjnych;
- przekazywania do biur informacji gospodarczej i zamieszczania w Krajowym Rejestrze Zadłużonych informacji o zobowiązaniach dłużników alimentacyjnych.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dalej: „sprawozdania FA”.

⁷ Analizie poddano sprawozdania za IV kw. 2020 i 2021 r.

⁸ Dalej: „sprawozdania Rb-27ZZ”.

⁹ Dalej: „OWD”.

¹⁰ Por. § 24 ust. 3 regulaminu organizacyjnego wprowadzonego zarządzeniem Burmistrza Solca Kujawskiego nr V/29/22 z 23 lutego 2022 r. Dalej: „RAW”.

¹¹ Zgodnie z przyjętym zakresem obowiązków i uprawnień na zajmowanym stanowisku. W razie nieobecności pracownika zastępowała ją Kierownik RAW.

Kierownik RAW posiadała dodatkowo upoważnienie¹² do wydawania decyzji administracyjnych w postępowaniach w sprawach świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

(akta kontroli str. 8-34, 50-59, 82-86)

Dyrektor MGOPS wskazała, że w celu zwiększenia skuteczności dochodzenia zwrotu należności od dłużników alimentacyjnych podejmowano działania określone w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów¹³, w tym m.in.: zobowiązywano ich do zarejestrowania się w powiatowym urzędzie pracy, współpracowano i wymieniano informacje z komornikami, składano wnioski o możliwości popełnienia przestępstwa niealimentacji.

Jako główny problem dotyczący dochodzenia zwrotu wypłaconych należności z funduszu alimentacyjnego wskazała podejmowanie przez dłużników zatrudnienia „na czarno” lub na część etatu.

(akta kontroli str. 46)

W okresie objętym kontrolą w MGOPS nie prowadzono kontroli zewnętrznych dotyczących działań wobec dłużników alimentacyjnych.

(akta kontroli str. 81)

W latach 2020-2022 (I półrocze) wypłacono świadczenia z funduszu alimentacyjnego w łącznej kwocie 1 309,2 tys. zł, z tego: 532,3 tys. zł w 2020 r., 534,9 tys. zł w 2021 r. oraz 242,0 tys. zł w I półroczu 2022 r. Według stanu na 30 czerwca 2022 r., od momentu powstania funduszu alimentacyjnego wypłacono świadczenia w wysokości 3 369,7 tys. zł. W badanym okresie dłużnicy alimentacyjni zwrócili łącznie 4,0 tys. zł należności głównej oraz 3,6 tys. zł odsetek. Nie odnotowano wpłat z tytułu egzekucji administracyjnej, a wpłaty z egzekucji komorniczej wynosiły łącznie 817,8 tys. zł¹⁴, z tego: 326,2 tys. zł w 2020 r., 327,8 tys. zł w 2021 r. i 163,8 tys. zł w I półroczu 2022 r. Stan należności z tytułu wypłaconych świadczeń z FA na 1 stycznia 2020 r., 2021 r. i 2022 r. (bez uwzględnienia świadczeń nienależnie pobranych) wynosił odpowiednio: 6 841,5 tys. zł, 7 113,0 tys. zł oraz 7 181,5 tys. zł, a skuteczność egzekucji komorniczej¹⁵ stanowiła odpowiednio: 33,7%, 27,2% i 33,4%.

(akta kontroli str. 35-39)

W okresie objętym kontrolą do MOPS nie wpłynęły wnioski osób uprawnionych lub ich przedstawicieli o podjęcie działań wobec dłużników alimentacyjnych. MGOPS informował osoby uprawnione o możliwości złożenia wniosków o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego.

(akta kontroli str. 88, 113)

W MGOPS prowadzony był rejestr świadczeń, dla których stanowił on organ właściwy wierzyciela¹⁶. Kierownik RAW podała, że w przypadku, gdy MGOPS stanowił jednocześnie OWW i OWD działania wobec dłużników podejmowane były na podstawie ewidencji wniosków. W okresie objętym kontrolą przyznano świadczenia

¹² Wydane przez burmistrza Solca Kujawskiego.

¹³ Dz. U. z 2022 r., poz. 1205, dalej: „ustawa o alimentach”.

¹⁴ Należność główna wraz z odsetkami.

¹⁵ Obliczona jako iloraz wpłat dokonanych przez komorników sądowych do stanu należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego w danym roku kalendarzowym.

¹⁶ Dalej: „OWW”.

z funduszu alimentacyjnego: w 2020 r. – 132 osobom¹⁷; w 2021 r. – 116 osobom¹⁸; w 2022 r. (I połowa) – siedmiu osobom¹⁹.

(akta kontroli str. 49, 93)

Badanie 20 decyzji²⁰ o przyznaniu świadczenia z funduszu alimentacyjnego, dla których MGOPS stanowił wyłącznie OWW wykazało, iż we wszystkich przypadkach wystąpiono do OWD o podjęcie działań wobec dłużników alimentacyjnych oraz udzielano informacji, o których mowa w art. 27 ust. 7 oraz 7a ustawy o alimentach. Dłużnikom alimentacyjnym przekazywano informacje zgodnie z art. 27 ust. 7 ww. ustawy. Jedynie w trzech przypadkach (stanowiących 15% badanych spraw) MGOPS przekazał wnioski do OWD o podjęcie działań wobec dłużników alimentacyjnych w terminie do 30 dni od wydania decyzji o przyznaniu świadczenia. W pozostałych 17 sprawach wnioski były przekazywane od 32 do 87 dni²¹. Informacje w zakresie wysokości zobowiązań dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych na podstawie ustawy z dnia 18 lipca 1974 r. o funduszu alimentacyjnym²² świadczeń z funduszu alimentacyjnego, MGOPS pozyskiwał z zaświadczeń o bezskuteczności egzekucji alimentów wystawianych przez komorników sądowych.

(akta kontroli str. 88-90)

We wszystkich 10 przypadkach objętych badaniem MGOPS przekazał do biur informacji gospodarczej, stosowanie do art. 12a ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych²³, dane o zobowiązaniu lub zobowiązaniach dłużników alimentacyjnych wynikających z tytułów, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o alimentach, w razie powstania zaległości za okres dłuższy niż sześć miesięcy²⁴. Dane w tym zakresie były aktualizowane w systemach biur. Dyrektor MGOPS podała, że informacje przekazywano także do Bisnode Międzynarodowego Biura Informacji Gospodarczej S.A., niemniej ze względu na zakończenie działalności przez ten podmiot²⁵, udostępnienie dowodów w systemie Sygnity było niemożliwe.

(akta kontroli str. 99-101,113)

MGOPS nie przekazywał informacji o dłużnikach alimentacyjnych do Krajowego Rejestru Zadłużonych. Inspektor ds. alimentacyjnych wskazała, że MGOPS nie posiadał funkcjonalności w systemie Sygnity do przekazywania informacji do tego rejestru. We wszystkich 10 przypadkach objętym badaniem dłużników, których łączna wartość zadłużenia według stanu na koniec 2021 r. była najwyższa, egzekucję wobec nich prowadził komornik, wobec czego obowiązek MGOPS, o którym mowa w art. 8a ust. 1 pkt 2 ustawy o alimentach nie zaktualizował się.

(akta kontroli str. 98)

¹⁷ W tym 52 osobom, dla których MOPS stanowił OWD i OWW, 80 osobom, dla których stanowił tylko OWW.

¹⁸ W tym 46 osobom, dla których MOPS stanowił OWD i OWW, 70 osobom, dla których stanowił tylko OWW.

¹⁹ W tym trzem osobom, dla których MOPS stanowił OWD i OWW, czterem osobom, dla których stanowił tylko OWW.

²⁰ Dziesięć decyzji z okresu świadczeniowego 2020-2021 oraz dziesięć decyzji z okresu świadczeniowego 2021-2022.

²¹ Por. stwierdzone nieprawidłowości.

²² Dz. U. z 1991 r. Nr 45, poz. 200, ze zm. Ustawa została uchylona z dniem 1 maja 2004 r.

²³ Dz. U. z 2021 poz. 2057, ze zm.

²⁴ Dane przekazywano za pomocą funkcjonalności systemu Sygnity do: BIG InfoMonitor S.A., Krajowego Biura Informacji Gospodarczej S.A.; Krajowego Rejestru Długów Biuro Informacji Gospodarczej S.A.; ERIF Biura Informacji Gospodarczej S.A.; Krajowej Informacji Długów Telekomunikacyjnych Biura Informacji Gospodarczej S.A.

²⁵ Bisnode Międzynarodowe Biuro Informacji Gospodarczej S.A. zakończyło działalność 1 grudnia 2021 r., 8 lipca 2022 r. spółka została wykreślona z Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego.

Liczba dłużników alimentacyjnych w latach 2019-2022 (I połowa) pozostawała na zbliżonym poziomie i wynosiła odpowiednio: 167, 168, 165 i 155. MGOPS podejmował wobec nich działania, w tym m.in.:

- do komorników sądowych skierowano odpowiednio: 92, 91, 85 i dziewięć wniosków o przyłączenie do prowadzonego postępowania egzekucyjnego.
- z 31, 36, 44, 12 dłużnikami przeprowadzono wywiady alimentacyjne przekazując pozyskane informacje komornikom sądowym,
- do zarejestrowania się w urzędzie pracy jako bezrobotnych zobowiązano: 11, 10, 14 i pięciu dłużników²⁶,
- o potrzebie aktywizacji zawodowej zawiadomiono Powiatowy Urząd Pracy w przypadku ośmiu, dziewięciu, 12 i jednego dłużnika,
- w 103, 110, 113 i 25 przypadkach skierowano wnioski o ściganie z tytułu podejrzenia popełnienia przestępstwa uchylania się od wykonania obowiązku alimentacyjnego,
- w stosunku do dwóch, jednego, czterech i jednego dłużnika sformułowano wnioski do starostów o zatrzymanie prawa jazdy,
- do biur informacji gospodarczej przekazano: 34, 57, 285 i 51 informacji o posiadanym zadłużeniu.

(akta kontroli str. 40-43)

Liczba dłużników, wobec których działania podejmowane przez MGOPS okazały się nieskuteczne wynosiła w latach 2019- 2022 (I półrocze) odpowiednio: 28 (22,8%), 36 (21,4%), 37 (22,4%) i 28 (17,1%). We wskazanym okresie żaden dłużnik nie spłacił całego zadłużenia a częściowo spłacił: jeden, jeden, jeden i dwóch z nich.

W toku egzekucji komorniczej w całości wyegzekwowano zadłużenie od: pięciu, 10, pięciu i trzech osób, częściowo zaś – od: 121, 119, 117 i 130 dłużników. Wobec dwóch, dwóch, sześciu i trzech osób wygaszono należności.

W przypadku dziewięciu, dwóch, pięciu i jednego dłużnika, wierzyciele będący dotychczas osobą uprawnioną nie uzyskali świadczeń z funduszu na nowy okres rozliczeniowy²⁷.

(akta kontroli str. 44)

Analiza 20 postępowań²⁸ dotyczących prowadzonych przez MGOPS działań wobec dłużników alimentacyjnych wykazała m.in., że:

- czynności polegające na przeprowadzeniu dziewięciu wywiadów alimentacyjnych oraz odbiorze oświadczeń majątkowych od dłużników, zostały udokumentowane zgodnie załącznikiem 1 i 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2011 r. w sprawie wzoru kwestionariusza wywiadu alimentacyjnego oraz wzoru oświadczenia majątkowego dłużnika alimentacyjnego²⁹ - przyczynami nielożenia na utrzymanie osób uprawnionych do alimentów były m.in.: brak stałej pracy i dochodów oraz trudna sytuacja finansowa z tym związana;
- stosownie do art. 5 ust. 2 pkt 2 ustawy o alimentach poinformowano właściwy powiatowy urząd pracy o potrzebie aktywizacji zawodowej czterech dłużników;

²⁶ W latach 2020-2022 (I półrocze) odpowiednio: jeden, ośmiu, siedmiu i pięciu dłużników alimentacyjnych odmówiło zarejestrowania się

²⁷ Z tego w 15 sprawach ze względu na przekroczone kryterium dochodowe, jednej – ze względu na niespełnianie warunków przyznania świadczenia i jednej – „z innego powodu”.

²⁸ 10 postępowań dla których MOPS stanowił jednocześnie OWW i OWD oraz 10 dla których stanowił jedynie OWD. Jeden dłużnik występował w dwóch postępowaniach.

²⁹ Dz. U. Nr 73, poz. 395.

- w trzynastu przypadkach wszczęto postępowania w sprawie uznania dłużników alimentacyjnych za uchylających się od zobowiązań alimentacyjnych, w ich wyniku wszystkich dłużników uznano za uchylających się od zobowiązań i wydano decyzje administracyjne w tych sprawach. Stosownie do art. 5 ust. 3b pkt 1 ustawy o alimentach wystąpiono z wnioskiem o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny³⁰;
- złożono trzy wnioski o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika.

(akta kontroli str. 116)

Dyrektor MGOPS podała m.in., że Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy³¹, w zakresie dłużników alimentacyjnych, informował o odmowie przyjęcia propozycji zatrudnienia lub wykreślenia z ewidencji osób bezrobotnych. Nie istniała potrzeba występowania do PUP z indywidualnym wnioskiem, ponieważ do każdej sprawy przekazywał on informację zwrotną. Dyrektor PUP podał m.in., że podstawową formą aktywizacji zawodowej wobec dłużników alimentacyjnych było pośrednictwo pracy. Ww. osobom przedstawiano aktualne oferty pracy oraz informowano o szkoleniach, stażach lub pracach interwencyjnych.

(akta kontroli str. 46, 319)

We wszystkich 10 objętych badaniem przypadkach do wniosków o wszczęcie postępowania egzekucyjnego lub o przyłączenie się do postępowania egzekucyjnego MGOPS dołączał ostateczną decyzję przyznającą świadczenia z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej.

(akta kontroli str. 97)

Badanie dziewięciu decyzji o uznaniu dłużników za uchylających się od zobowiązań alimentacyjnych wykazało, że MGOPS doręczał je w sposób prawidłowy, listami poleconymi za pośrednictwem operatora pocztowego³². W sześciu sprawach decyzje zostały skutecznie doręczone dłużnikom alimentacyjnym zaś w przypadku trzech decyzji, które zostały zwrócone, na przesyłce znajdowały się adnotacje odzwierciedlające wszystkie czynności związane z doręczeniem zastępczym, przewidziane w art. 44 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego³³.

(akta kontroli str. 105-106)

Analiza pięciu spraw o przyznanie świadczeń z FA wykazała, że MGOPS nie podejmował działań zmierzających do wystąpienia z powództwem o ustalenie alimentów od osób wskazanych przez dłużnika będących zobowiązanymi w dalszej kolejności do ich zapłaty. Dyrektor MGOPS wyjaśniła m.in., że wnioskodawcy nie chcieli pogarszać stosunków rodzinnych bądź też doprowadzać do całkowitego zerwania kontaktów pomiędzy dziadkami a wnukami.

(akta kontroli str. 107)

Badaniem objęto pięć spraw dotyczących uchylania się od wykonania obowiązku alimentacyjnego. Ustalono, że MGOPS złożył wnioski o ściganie, stosownie do art. 5

³⁰ Dz. U. z 2022 r. poz. 1138, ze zm. dalej: „kodeks karny”.

³¹ Dalej: „PUP”.

³² Jedna z decyzji o uznaniu dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych opatrzona sygnaturą KMP 7/20 została uchylona przez Samorządowe Kolegium Odwoławcze (SKO-4111/1199/2021), gdyż MGOPS wydał ją z naruszeniem przepisów o właściwości (art. 156 § 1 pkt 1 kpa), bowiem nie stanowił OWD. Dłużnik złożył oświadczenie o zmianie miejsca zamieszkania w dn. 19.07.2021 tj. po dacie wydania decyzji o uznaniu go za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych.

³³ Dz.U.2022 poz. 2000, ze zm.

ust. 3b pkt 1 ustawy o alimentach. We wszystkich przypadkach złożone wnioski poprzedzone były postępowaniem i wydaniem decyzji uznających dłużników za uchylających się od zobowiązań alimentacyjnych, które posiadały przymiot ostateczności. W dwóch sprawach postępowania zostały umorzone z powodu braku znamion czynu zabronionego, zaś w trzech pozostałych wydane zostały wyroki uznające dłużników za winnych przestępstwa niealimentacji.

(akta kontroli str. 104)

W latach 2020-2022 (I półrocze) do MGOPS wpłynęło sześć wniosków od dłużników alimentacyjnych, w tym trzy – o umorzenie należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz trzy o rozłożenie spłaty tych należności na raty. W żadnym przypadku MGOPS nie umorzył należności, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 1, 2 i 4 ustawy o alimentach. W stosunku do jedynej decyzji o zgodzie na rozłożenie spłaty należności na raty, 31 października 2022 r. MGOPS wszczął postępowanie w sprawie uchylecia tej decyzji w związku z niedokonaniem wpłaty raty w określonym terminie. Do czasu zakończenia kontroli postępowanie to nie zostało ostatecznie rozstrzygnięte.

(akta kontroli str. 94-96)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W 17 sprawach z 20 objętych badaniem³⁴ (85%) MGOPS wystąpił z wnioskiem do OWD o podjęcie działań wobec dłużników alimentacyjnych, o którym mowa w art. 3 ust. 5 pkt 2 ustawy o alimentach, od 32 do 87 dni od dnia wydania decyzji o przyznaniu świadczenia z FA. Zdaniem NIK było to postępowanie nierzetelne.

(akta kontroli str. 90)

Dyrektor MGOPS wyjaśniła, do postępowań określonych w ww. przepisie nie stosuje się terminów załatwienia sprawy określonych w kpa, a ustawa o alimentach nie nakazuje też, aby te działania były podejmowane niezwłocznie.

(akta kontroli str. 102-103)

W odniesieniu do powyższych wyjaśnień NIK wskazuje, że OWD nie posiadając wiedzy na temat dłużnika nie mógł podejmować żadnych działań w celu wyegzekwowania należności, których wysokość narastała systematycznie. W związku z powyższym wnioski o podjęcie działań wobec dłużników alimentacyjnych powinny być składane niezwłocznie.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK pozytywnie ocenia wszczynanie przez MGOPS postępowań administracyjnych wobec dłużników uchylających się od zobowiązań alimentacyjnych. Prawidłowo przeprowadzano również wywiady alimentacyjne i odbierano oświadczenia majątkowe od dłużników. W przypadku tzw. niealimentacji właściwie składano zawiadomienia do organów ścigania. Jako działanie nieprawidłowe NIK uznała przekazywanie do OWD wniosków o podjęcie działań wobec dłużnika (85% badanych spraw) od 32 do 87 dni od dnia wydania decyzji o przyznaniu świadczenia z FA.

2. Prawidłowość sporządzania sprawozdań

Opis stanu
faktycznego

W okresie objętym kontrolą w MGOPS sporządzono sprawozdania FA z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o alimentach. Analiza wykazała³⁵, że przekazywane

³⁴ Do próby wytypowano po 10 spraw dla danego okresu świadczeniowego w latach 2020-2021 dla których MOPS stanowił wyłącznie OWW.

³⁵ Badaniu poddano sprawozdania za IV kwartał 2020 i 2021 r. oraz za II kwartał 2022 r.

były one Wojewodzie Kujawsko-Pomorskiemu drogą elektroniczną w terminach zgodnych ze wskazanymi w § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 września 2017 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów³⁶, tj. do 15 dnia miesiąca po danym kwartale.

(akta kontroli str. 122-124)

Sprawozdania FA nie zawierały informacji o kosztach obsługi oraz prowadzonych postępowaniach egzekucyjnych, o których mowa w art. 31 ust. 5 pkt 7 i 8 ustawy o alimentach. Dyrektor MGOPS podała m.in., że system informatyczny do tego dedykowany nie posiada takiego wzoru/informacji, tj. możliwości wykazywania kosztów obsługi oraz prowadzonych postępowania.

(akta kontroli str. 125-256, 314)

Koszty działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych w latach 2020-2022 (I półrocze) pokrywane z dotacji otrzymanej z budżetu państwa wyniosły łącznie 185,9 tys. zł³⁷. Przeciętny miesięczny koszt obsługi wypłaty świadczeń dotyczący jednego dłużnika i działań podjętych wobec niego stanowił: w 2020 r. 491 zł, w 2021 r. 434 zł, a w 2022 r. (I półrocze) 206 zł. Dyrektor MGOPS podała, że dochody gminy uzyskane z tytułu zwrotu wypłaconych świadczeń z FA nie pokrywały kosztów obsługi. Przeciętna miesięczna kwota zwrotu świadczeń przypadająca na jednego dłużnika w ww. okresie wyniosła odpowiednio: 434 zł, 356 zł i 209 zł.

(akta kontroli str. 314-316)

W sprawozdaniach FA nie wykazywano kwot dotyczących należności powstałych z tytułu zaliczek alimentacyjnych wypłaconych osobie uprawnionej. Dyrektor MGOPS wyjaśniła, że wzór sprawozdania nie zawierał takich danych. Nie występowało do Wojewody Kujawsko Pomorskiego bądź Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej o objaśnienia w zakresie sporządzania sprawozdania rzeczowo – finansowego.

(akta kontroli str. 125-256, 314)

Liczba działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych ustalona na podstawie próby badania określonej w pierwszym obszarze wystąpienia nie była niższa niż ta wykazana w części F sprawozdań FA za IV kw. 2020 r. i 2021 r. W sprawozdaniach tych nie zakwalifikowano natomiast liczby działań do katalogu, które doprowadziłyby do wzrostu ściągальności należności. Dyrektor MGOPS podała, że powyższe wynikało z braku takich danych, ponieważ komornicy sądowi nie powiadamiali organu czy przekazane informacje dotyczące dłużników alimentacyjnych miały wpływ na wzrost ściągальności należności.

(akta kontroli str. 121, 134-135, 156-157, 314)

Wykazane w sprawozdaniach FA dane w zakresie liczby złożonych wniosków dotyczących świadczeń z funduszu alimentacyjnego za IV kw. 2020 i 2021 r. oraz liczby wydanych decyzji były tożsame z danymi ujętymi w systemie dziedzinowym i zgodne ze stanem faktycznym.

(akta kontroli str. 257)

Analiza sprawozdań FA sporządzonych w okresie objętym kontrolą wykazała, że kwoty zwrotów od dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego były zgodne z wartościami wykazanym przez MGOPS w sprawozdaniach budżetowych Rb-27ZZ za lata 2020 i 2021. Wystąpiły różnice

³⁶ Dz. U. 2017, poz. 1812, dalej: „rozporządzenie w sprawie sprawozdań z realizacji”.

³⁷ Z czego 82,5 tys. zł w 2020 r.; 71,5 tys. zł w 2021 r. i 31,9 tys. zł w 2022 r. (I półrocze).

w kwotach należności. Dyrektor MGOPS wyjaśniła m.in., że sprawozdania FA, zgodnie z przypisem pierwszym w części B, sporządzane były metodą miesięczną, natomiast Rb-27ZZ narastającą.

(akta kontroli str. 121, 318)

Sprawozdania Rb-27ZZ zostały przekazane w terminach wynikających z załącznika nr 40 do rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 9 stycznia 2018 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej³⁸. Wielkości dotyczące świadczeń wykazane zostały w rozdziale 85502 *Świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego*.

(akta kontroli str. 121)

Stwierdzona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wniosek

Niezwłoczne przekazywanie wniosków o podjęcie działań wobec dłużników alimentacyjnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

³⁸ Dz. U. z 2020 r. poz. 1564, ze zm.

Bydgoszcz, 20 grudnia 2022 r.

Kontrolerzy
(-) Justyna Wierzbicka
inspektor k.p.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy
p.o. Dyrektor
(-) Tomasz Sobecki

(-) Michał Trempała
główny specjalista k.p.

(-) Robert Elwertowski
specjalista k.p.